

Державний навчальний заклад
“Херсонський професійний суднобудівний ліцей”
Предмет: “Технічне креслення”

**Тема уроку: “Особливості завдання розмірів
від вибраних розмірних баз.
Перевага комбінованого
методу нанесення розмірів”**

Розробила: Л.А. Снегур,
викладач-методист

м. Херсон

Всі розміри на робочому кресленні виробу умовно поділяють на три групи:

Перша група – це габаритні розміри, тобто найбільші розміри довжини, висоти, ширини (або товщини чи діаметра).

Друга група – розміри поверхонь геометричних тіл, що утворюють форму виробу.

Третя група – розміри поверхонь конструктивних елементів виробу.

Залежно від призначення бази поділяють на **конструкторські** (основні та допоміжні), **технологічні, вимірювальні**.

База - це поверхня (або поєднання поверхонь, які виконують ту ж функцію), вісь, крапка, що належить заготівці або виробу, і використовуються для базування.

Базування - це завдання заготівці або виробу необхідного положення щодо вибраної системи координат.

Конструкторська база - це поверхня, яка визначає положення деталі при її з'єднанні з іншими деталями у виробі.

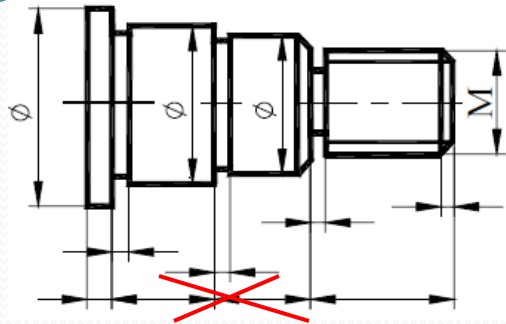
Технологічна база - це поверхня, відносно якої здійснюється вимірювання розмірів у процесі виготовлення деталі.

Вимірювальна база - це поверхня, яка визначає відносне положення заготовки чи деталі і засобів вимірювання.

У навчальному процесі найчастіше для правильного нанесення розмірів на кресленнях деталей застосовують технологічні бази.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ НАНЕСЕННЯ РОЗМІРІВ НА КРЕСЛЕННЯХ

Слайд 3.

Рис.1
НЕПРАВИЛЬНО!

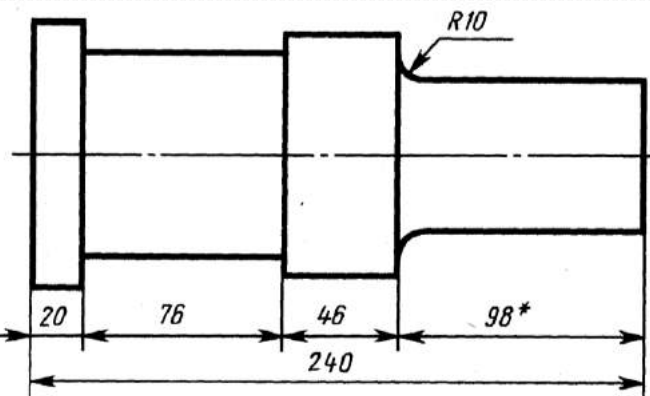
1. Ланцюговий метод – при цьому методі розміри розташовують у ланцюжок на одну лінію.

Розміри на кресленнях не допускається наносити у вигляді замкнутого ланцюга (рис.1), за винятком випадків, коли один з розмірів вказаний як довідковий (рис. 2,3).

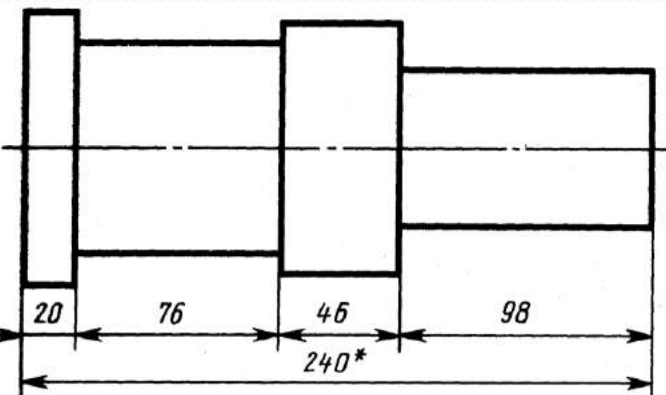
Довідкові розміри – це розміри, які не підлягають виконанню по даному кресленню і проставляються тільки для зручності користування кресленням.

Довідкові розміри позначають на кресленні знаком у вигляді зірочки *, а у технічних вимогах виконують напис:

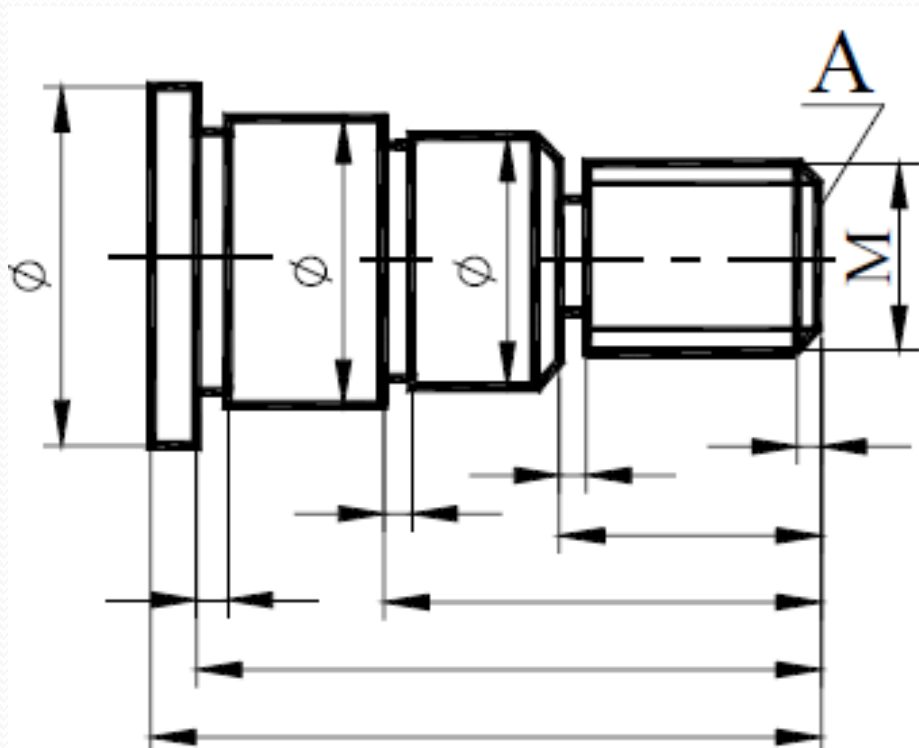
* Розміри для довідок.

Рис. 2

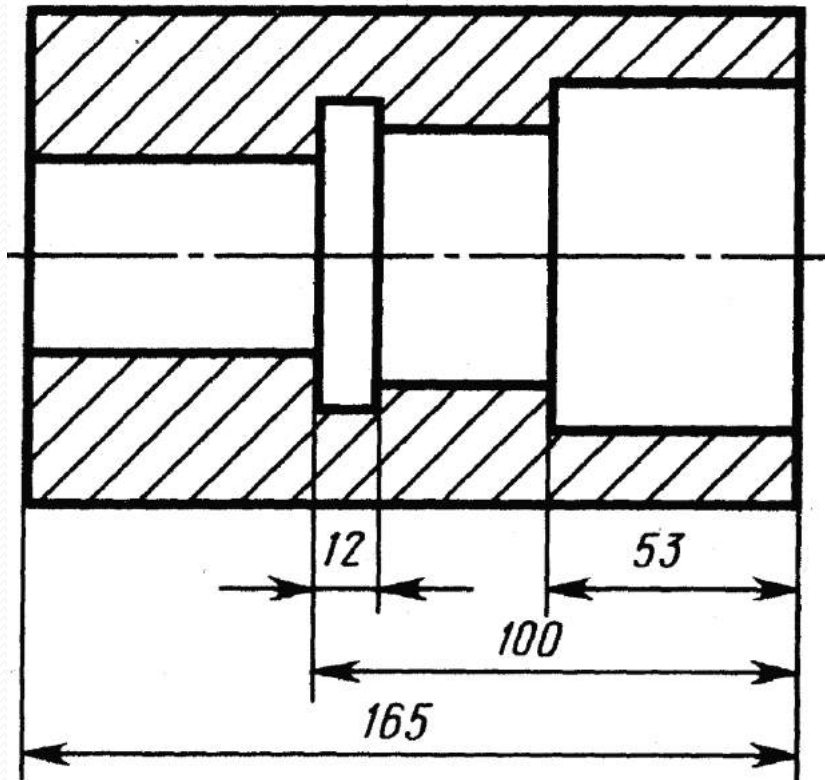
Рис. 3

Рис.4

2. Координатний метод – при цьому методі розміри деталі наносять від однієї, попередньо обраної, основної бази (**рис.4**).

3. Комбінований метод – це метод нанесення розмірів, який сполучає в собі особливості координатного і ланцюгового методів.

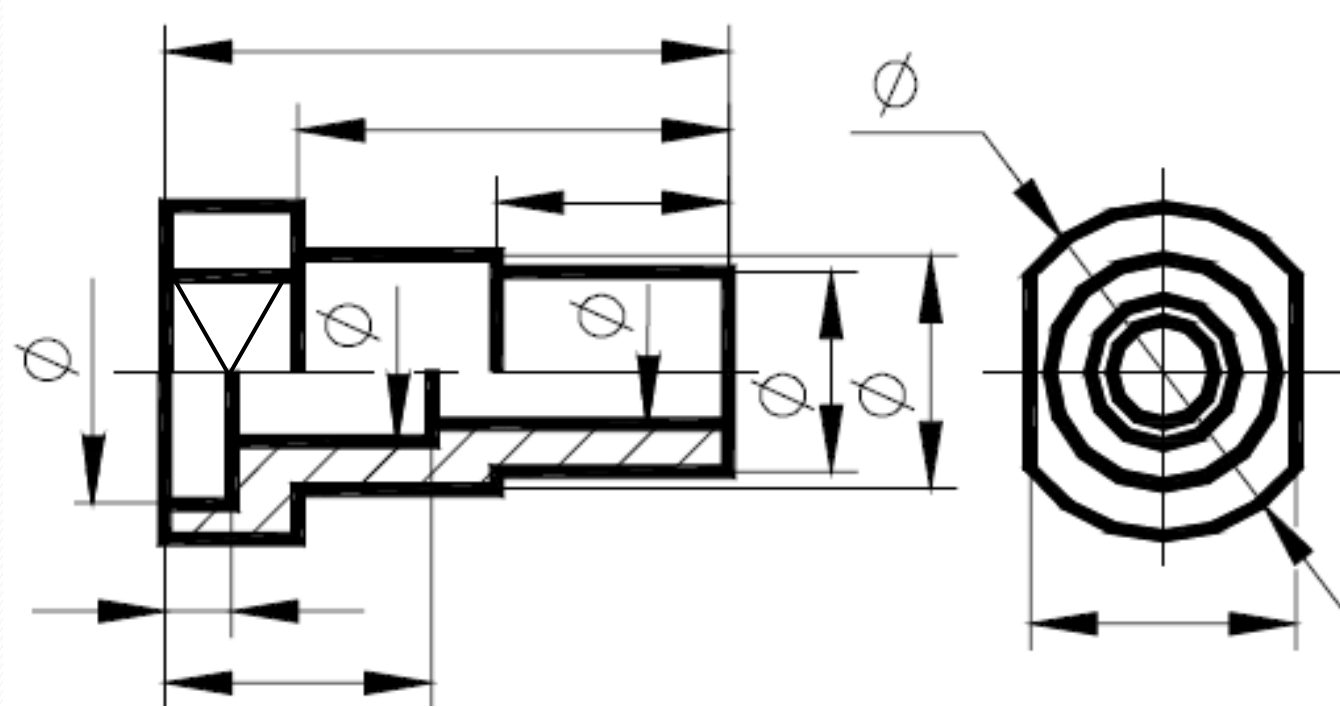

Рис.5

Комбінований метод отримав найбільше розповсюдження, оскільки забезпечує достатню точність і зручність виготовлення, вимірювання та контролю деталей без додаткових підрахунків розмірів (рис.5).

РОЗДІЛ 3. ПРАВИЛА НАНЕСЕННЯ РОЗМІРІВ НА КРЕСЛЕННЯХ

Слайд 6.

Рис.6

3.1 На зображенні, що представляє собою поєднання половини вигляду і половини розрізу, розміри зовнішніх елементів деталі наносять зі сторони вигляду, а внутрішніх - з сторони розрізу (рис.6).

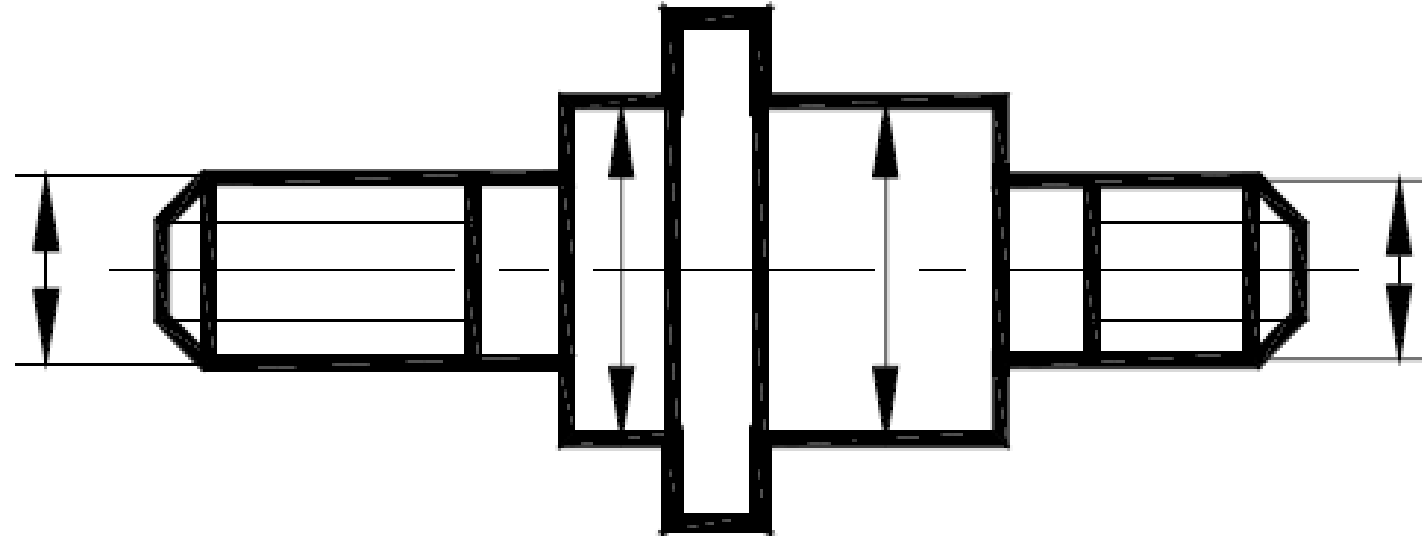
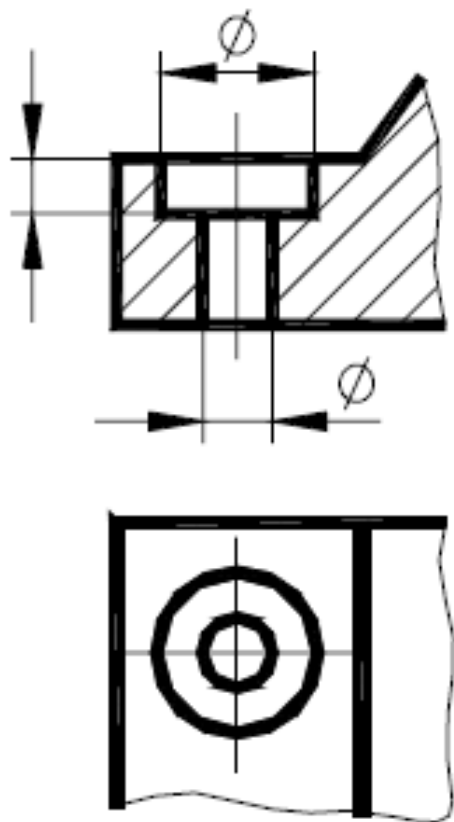

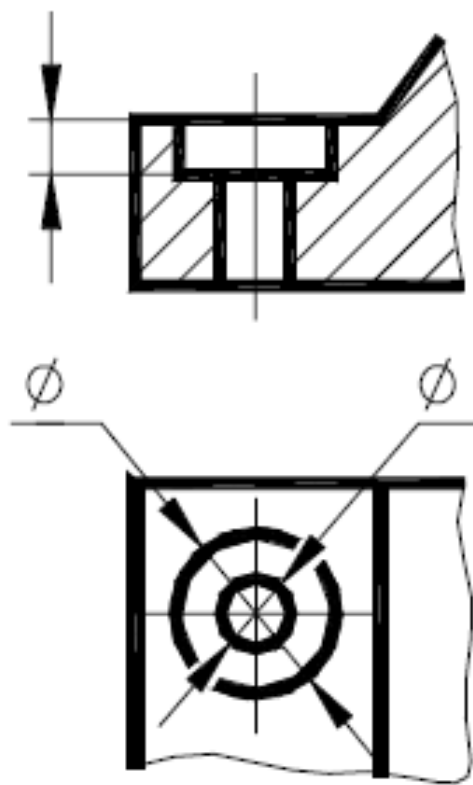
Рис.7

3.2 Коли деталь має декілька однакових за формою і розмірами елементів, то у незрозумілих випадках, наприклад за відсутності симетрії, розміри цих елементів повторюють (рис.7).

Правильно

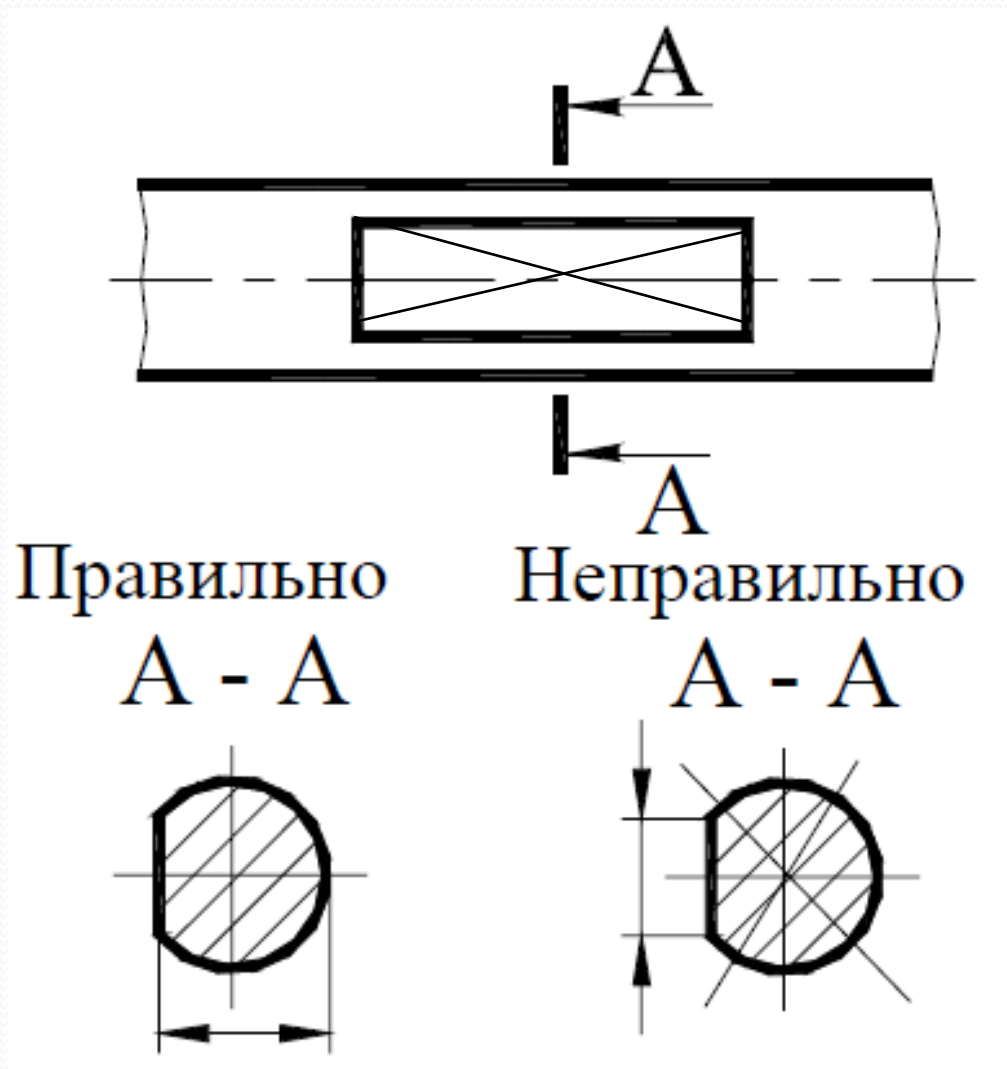
Неправильно

3.3 Розміри, які відносяться до одного елемента (пазу, виступу, отвору і т. п.), групують на тому зображенні, на якому геометрична форма елемента показана найповніше (рис.8).

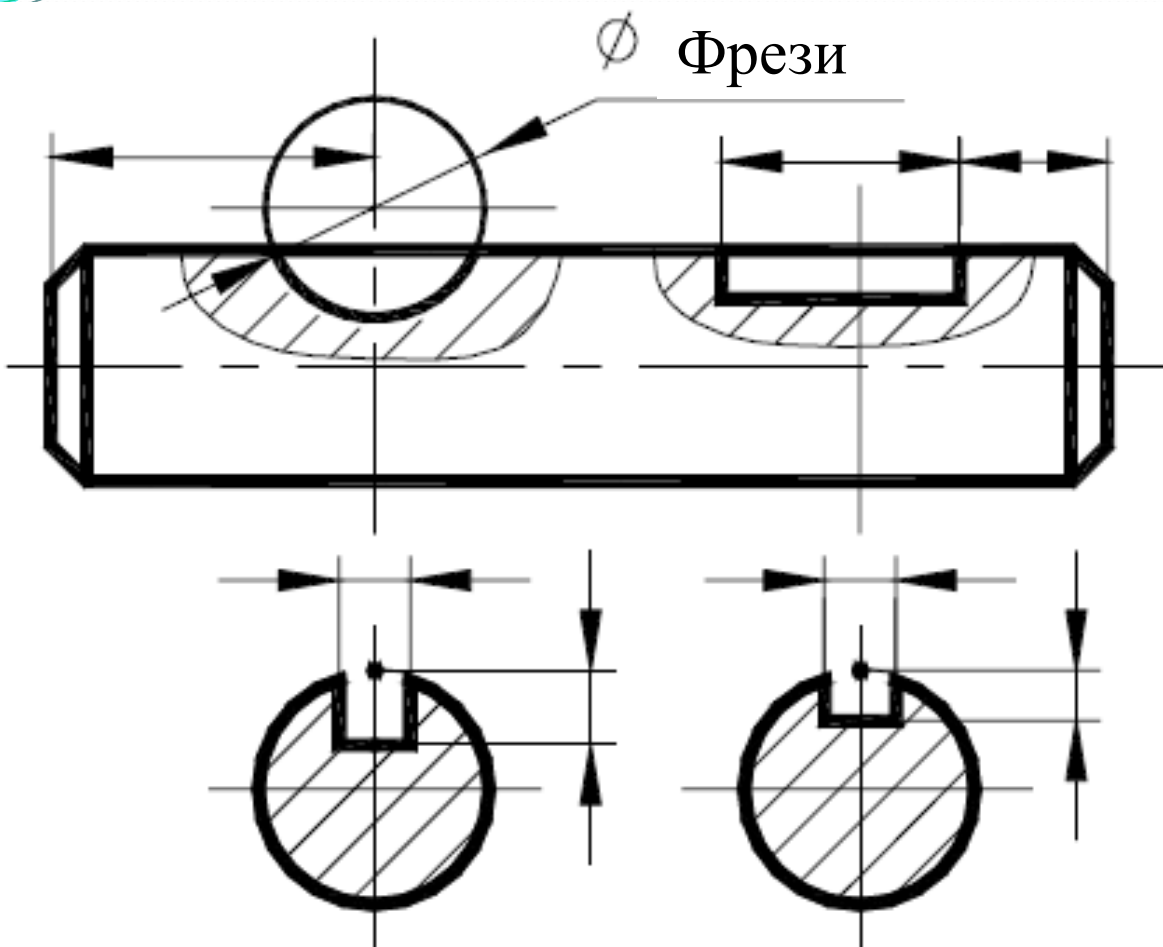
Рис.8

3.4 Розміри на кресленні проставляють такі, щоб при виготовленні деталі не робити підрахунків (рис. 9).

Рис. 9

3.5 Розміри, що визначають положення пазів шпонкових пазів, проставляють з урахуванням технологічного процесу їх отримання (рис. 10).

Рис. 10

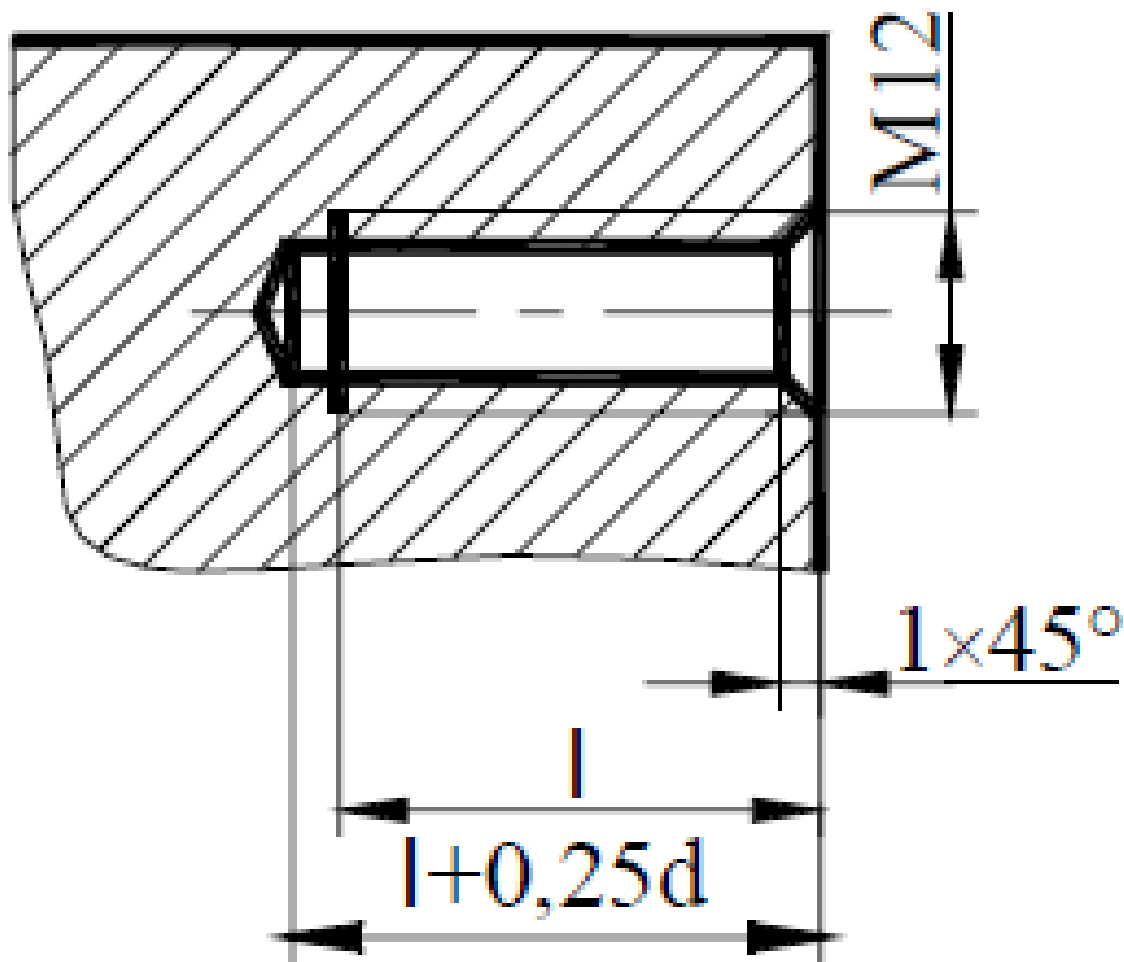

Рис. 11

3.6 Глубину глухого цилиндрического отверстия показывают без учета конического дна (рис. 11).

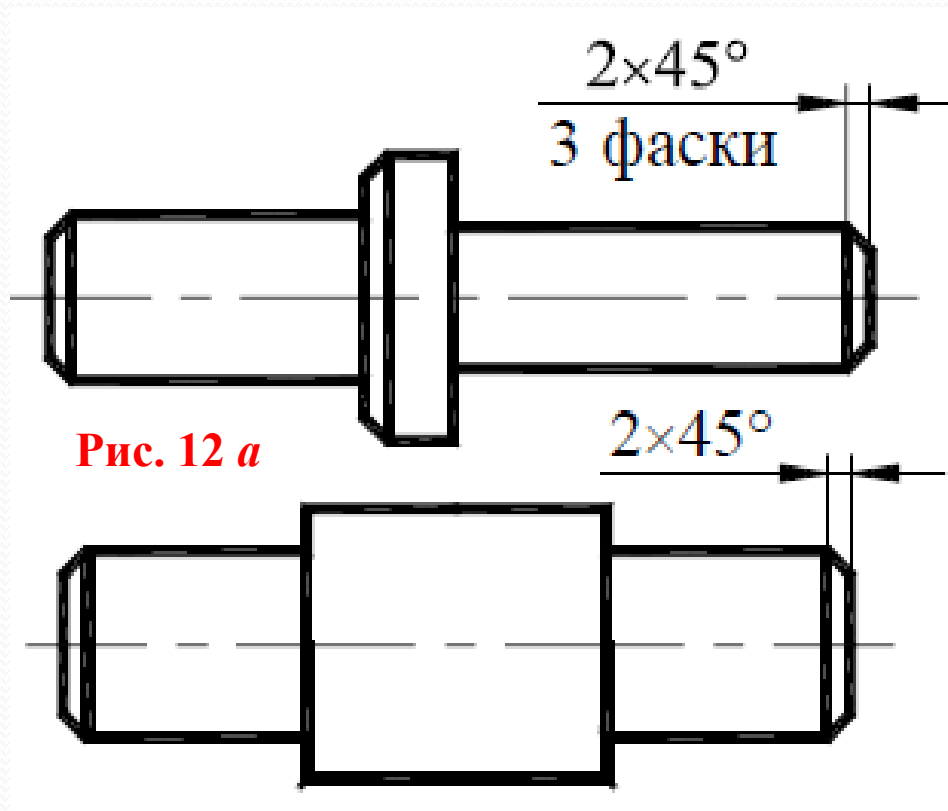

Рис. 12 а

Рис. 12 б

3.7 Якщо деталь має декілька однакових фасок на циліндричних або конічних поверхнях різного діаметру, то наносять розмір фаски тільки один раз з вказівкою їх кількості (рис. 12 а).

Якщо деталь має дві симетрично розташовані однакові фаски на однакових діаметрах, розмір фаски наносять один раз, без вказівки їх кількості (рис.12 б).

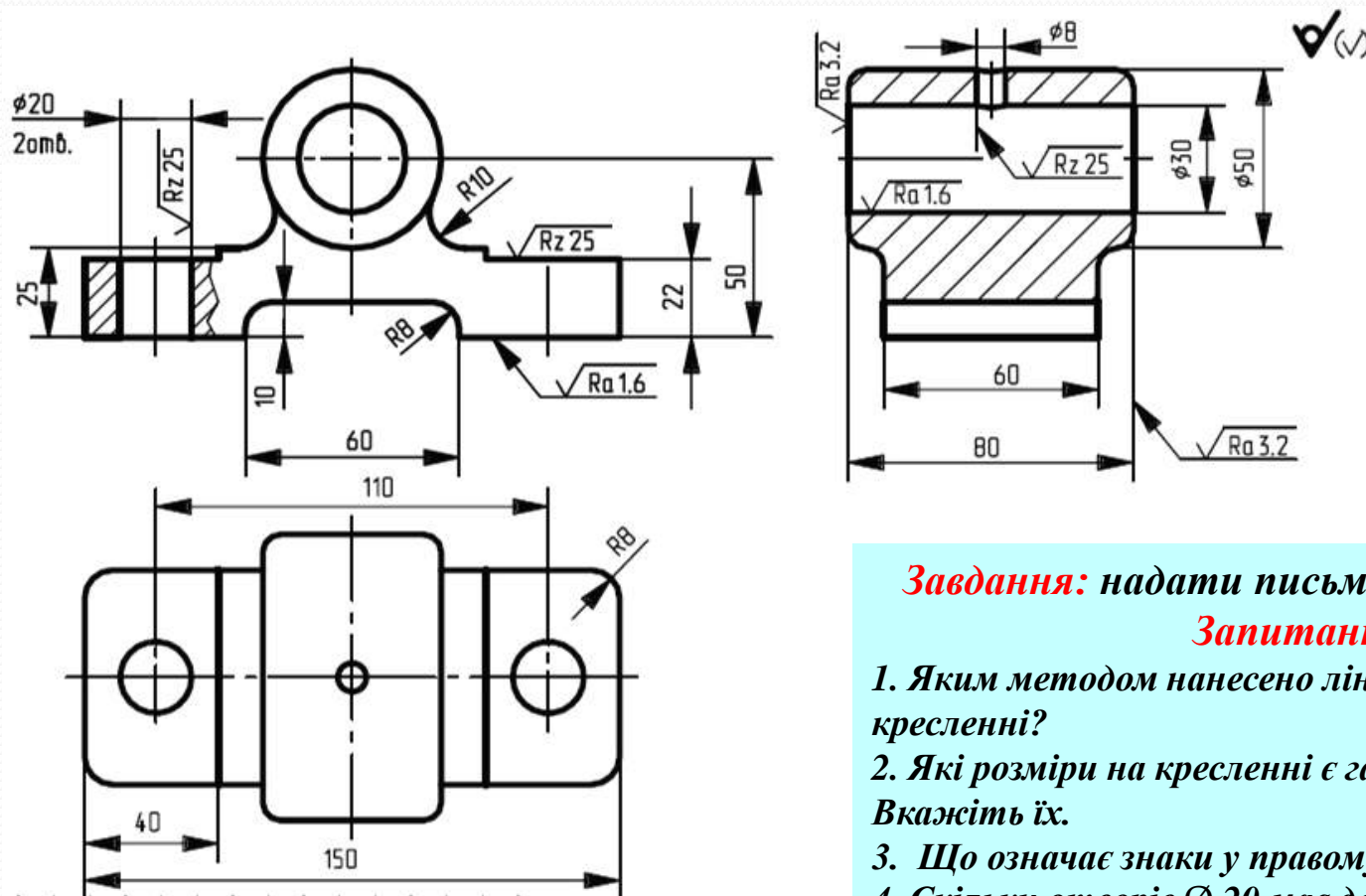

Рис. 13

Завдання: надати письмові на запитання.
Запитання

1. Яким методом нанесено лінійні розміри на кресленні?
2. Які розміри на кресленні є габаритними? Вкажіть їх.
3. Що означає знаки у правому куті креслення?
4. Скільки отворів $\varnothing 20$ має деталь?
5. Чи є на кресленні розміри для довідок?
6. Які умовні знаки застосовано на кресленні при нанесенні розмірів? Розшифруйте їх.
7. Які зображення виконані на кресленні? (рис.13)